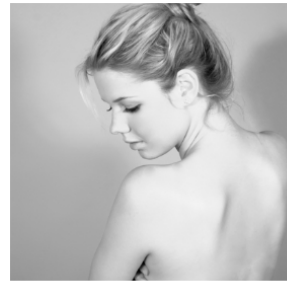
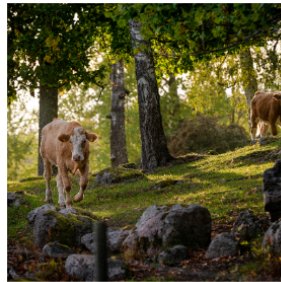
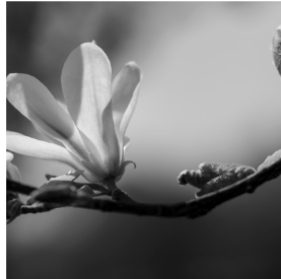

Tankar kring

FOTOGRAFERING

praktik, teori & inspiration

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	s.4
-Varför denna skrift.	
VEM ÄR JAG DÅ?.....	s.4
-Beskrivning av mig och mitt fotograferande.	
KAMERATYP.....	s.5
-Kortfattat om de olika kameratyperna som finns på marknaden.	
VAD PASSAR MIG?.....	s.7
-Vilken kameratyp kan passa dig i ditt fotograferande.	
VAD ÄR DU FÖR EN MÄNNISKA EGENTLIGEN?.....	s.7
-Vad kan man fotografera och vad bör man tänka på.	
BILDER OCH ÅSIKTER.....	s.11
-Bli trygg i dina bilder och att visa upp de.	
LAGAR.....	s.12
-Förstå GDPR och upphovsrättslagen lite mer.	
GRUNDERNA I FOTOGRAFERING.....	s.14
-Vad är fotografi och vad bör du kunna för att gå vidare.	
TESTA SJÄLV.....	s.18
-Kolla på exempelbilder och försök se kamerainställningen m.m.	
BILDKOMPOSITION.....	s.20
-Du har makten att skapa bilder som tilltalar fler om du lär dig komponera.	
BILDANALYS.....	s.25
-Lär dig se bilder på ett nytt sätt men även hur du kan tänka själv kring dina bilder.	
LINJER, FÄRGER, FORMER & ANNAT.....	s.27
-Hjälp att se vad din omgivning kan ge dig i bilderna.	
VEM SKAPAR & VEM TITTAR?.....	s.32
-Bli ännu tryggare i det du skapar och förstå hatarna och kritikerna.	

INSTÄLLNINGAR.....	s.33
-De mest användbara inställningarna i kameran enligt mig.	
INSPIRATION & HJÄLP TILL SJÄLVHJÄLP.....	s.35
-Konkreta tips för dig som saknar inspiration.	
PROGRAMVAROR.....	s.36
-Kortfattat om vilka programvaror som är bra till bildhantering.	
AVSLUTNING.....	s.37
-Ett tack och en önskan från mig.	
LÄNKAR.....	s.38
-Bra att ha länkar.	

INLEDNING

Den här skriften är både tänkt som en fördjupning och en förenkling av min förra "Fotoskola". Jag har försökt att vara mer specifik när det kommer till tankar kring fotografi och kanske mer praktiskt hur jag tänker och arbetar. Jag har fyllt på med nya kunskaper och jag har lagt till stycken om bildanalys och bildens värde i dagens mediabrus.

Dina förkunskaper behöver inte vara särskilt höga men du bör ha ett genuint intresse för såväl fotografering som redigering och bildskapande och allt runt bildskapande. Det kan underlätta om du vet hur man ställer in sin kamera manuellt men i flera delar i skriften kommer du att kunna nyttja saker även om du fotar med mobil eller i auto-läget. Du kommer att få vissa grundkunskaper i fotografering, alltså både teori och praktik men på en grundläggande nivå. Alla mina bilder länkar till rätt galleri på hemsidan. Andra bilder är från Internet.

VEM ÄR JAG DÅ?

Mitt namn är Mattias och jag driver www.ma-foto.net som tidigare var en se-adress och ett företag. Jag finns på Facebook och Instagram, twitter, tumblr, Pinterest och en rad andra "fotoställen". Fler länkar finns längst bak.

Foto har alltid funnits i min familj. Mina morföräldrar fotograferade och min mormor var t.o.m retuscherare och "lagade" gamla bilder med färg och pensel. Min pappa fotade som ung och framkallade bilder i källaren så inte var det så konstigt att även jag började med fotografering.

Jag drev som sagt ma-foto som ett företag under flera år men tröttnade på den tråkiga inställningen många fick till fotografering under 2000 talet. Fotografer sas upp och jobben blev färre och färre. Plötsligt "kunde alla" fotografera. Nu är jag lite mitt emellan kan man säga. Jag frilansar utan företag och satsar mest på att skapa bildkonst som jag kan stå för och som jag tycker är fin, kul eller viktig att fotografera. Det finns nämligen mycket att arbeta både mot och för i dagens mediesamhälle, men mer om det lite senare.

För min del är fotografering flera saker. Dels är det avkoppling eftersom jag fotar mycket natur, det är även ett nöje och då tänker jag mest på mina konsertfotograferingar. Bra musik och "gamla" idoler som poserar, det är inte det sämsta. Jag jobbar även på en kommunal daglig verksamhet och lär ut fotografering till personer med olika diagnoser. För mig handlar det även mycket om att dokumentera till andra generationer, kulturer och eftervärlden och om att vara en slags motpol till det jag tycker känns fel, orättvist eller undanskymt i samhället. Jag har sedan jag började att fotografera lagt mycket tid på att hitta "rätt" personer att fotografera. Jag ger hellre en nyfiken amatör möjligheten än en professionell, van modell.

Jag tycker även att det är viktigt att man är stolt och nöjd över sig själv så som man är född, eller i alla fall att man är i processen att bli det. Alla kroppar, kön och personer är spännande och det viktigaste är inte hur man ser ut, utan att man accepterar att alla är vackra på sitt eget sätt. Men nu kör vi...

KAMERATYP

På ett sätt spelar ju rollen av kamera ingen större roll beroende på vad du vill göra med bilden efteråt såklart. Vet du hur du kontrollerar ljuset, komponerar en bild och har ett bildspråk så kan du i stort sett fotografera med allt. Sen handlar det dels om vart du ska visa bilden efteråt men även om hur mycket du kan göra i efterbehandlingen med din bild.

MOBIL: En del personer tycker att de får bättre bilder med mobilen, och då är det säkert så, men glöm inte att mobilkameror, oavsett upplösning har en pytteliten lins, och en ännu mindre sensor och att mobilbilden är utformad att så fantastisk ut i just din mobil. Men känner man att det räcker långt och att man är nöjd så är det bara att köra på. Ska du "bara" lägga bilder på Instagram och Facebook så kanske man inte märker så stor skillnad.

Begränsningarna med en mobil märks fort om du behöver beskära bilden, zooma in, fota i mörkare miljöer eller skriva ut bilder. Det positiva är att det går snabbt och smidigt att fotografera, ingen tung packning och går att ladda upp direkt till olika sociala medier.

KOMPAKTKAMERA/ACTIONKAMERA: Oftast är kompaktkamerorna idag väldigt högupplösta och har en skapligt stor sensor, några få har t.o.m fullformatssensor. Hur som helst så ger objektivet ett betydligt större ljusinsläpp och sensorn är större än i mobilen vilket ger mindre brus, bättre färger och detaljer. Även om många mobiler går ut med att de idag fotar i s.k. råmaterial (raw) så spelar det ingen större roll eftersom sensor är pytteliten, men med kompaktkamera får du lite mer att jobba med innan bilden går sönder.

Att det inte går att byta objektiv på kompaktkameror är väl den stora nackdelen men även här är smidigheten det man betalar för. Många kameror har både wifi och

bluetooth idag och den s.k. actionkameran kan både fota och filma under vattnet och tål tuffare förhållanden och att bli tappad i marken (till viss del såklart).

SYSTEMKAMERA: Finns i en rad olika märken och modeller och i prisklasser från ungefär 3000:- upp till 80000:- eller flera hundra tusen kronor. Vitsen med systemkameror är just möjligheten att kunna byta objektiv efter motiv eller vilken känsla du vill ha i en bild. Utöver det satsar man kanske mest på sensorerna och det faktumet att sensorerna är större ger en rad möjligheter att få bilderna som man vill ha de när det gäller brus och färgdynamik och skärpa. Det nyaste på marknaden är de spegellösa kamerorna vilket har gjort kameror lättare och smidigare, fler funktioner, tystare och ja bara bättre. Jag har själv en Nikon Z6 och är grymt nöjd med både fotografierna och filmningen i 4K. Visst drar de spegellösa kamerorna mer batterier men det går att välja bort en den "onödiga" hjälpmedel som sparar batterier. Det som är smidigt med systemkameror är alla snabbknappar så man slipper gå in i menyer och ändra och att bildkvaliteten slår det mesta. Ska man göra jobb och publicera bilder för t.ex. tryck eller liknande är en systemkamera att rekommendera.

Det jobbiga kan ju vara att man släpar på en del utrustning som tunga objektiv och att man måste byta objektiv för vissa typer av motiv, men är det slutresultatet man vill påverka så mycket man kan så är det en litet uppgifring.

ÖVRIGA KAMEROR: Kameror finns idag i mängder av utföranden. Drönare för de som vill få motiv uppifrån, endoskop för de som vill in i trånga utrymmen, analoga kameror får ett uppsving igen som både polaroid och de vanliga med rulle. Det finns även en grupp som bygger s.k. titthålskameror som ger väldigt abstrakta men konstnärliga bilder. Det finns i stort sett en kamera för alla tänkbara behov.

VAD PASSAR MIG?

Jag tycker du bör funderare på de här sakerna och hur mycket pengar du är beredd att lägga på fotografering.

1. **Hur vill du fotografera?** Gillar du att vara snabb och dokumentera för din egen skull eller vill du skapa konst och jobba med bilden eller är du lite mitt emellan?
2. **Vad vill du fotografera?** Är det dina dagliga händelser, när du är iväg med familjen eller bara går en promenad eller vill du ta extrema närbilder? Konsertbilder? Porträtt?
3. **Hur vill du publicera bilderna efteråt?** Kollar du mest själv, visar du släkt och vänner? Läger du ut på sociala medier? Vill du sälja och skapa ditt eget varumärke?

Kort kan man säga att det finns för- och nackdelar med alla typer av kameror. Det är lätt att tänka att en systemkamera löser allt, men då ska man vara på det klara med att för att utnyttja det kommer du behöva lära dig hantera ganska mycket själv, läsa av ljuset, kanske komplettera med en rad olika objektiv m.m. Det är onödigt att köpa något dyrt och avancerat om du ändå inte är beredd att lära dig tekniken och teorin kring foto. *Det är trots allt personen bakom kameran som är det viktigaste.*

Förr var jag mer inriktad på att ha stora, dyra kameror med häftiga specar, men nu fattar jag att mer än halva grejen av att vara en lyckad fotograf sitter i hur du tänker kring bilderna, hur du är mot dina kunder, om du har förmågan att se och komponera bilder som många tycker om. En bra kamera hjälper dig men är inte anledningen till att du lyckas.

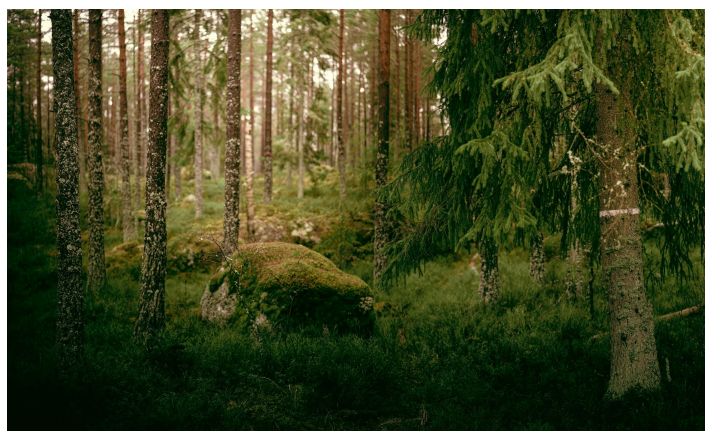
VAD ÄR DU FÖR MÄNNISKA EGENTLIGEN?

Det är lätt att fastna i siffror och specar när man pratar kameror. Idag fyller de kamerorna med en massa bra saker, men även en massa onödiga saker tycker jag. Syftet är såklart att sälja och att göra det så enkelt för så många som möjligt att fotografera skapligt. Egentligen tycker jag att det till sist handlar om vad du är för en människa. Lite i relation till det vi prata om i förra stycket, vad och hur du vill fotografera.

Jag tänker att det finns flera olika personligheter här. De som lockas av specar, siffror och "det senaste". De som lockas av teknik som möjliggör avancerade fotograferingar, de som lockas av snabbhet och smidighet. *Jag tänker att för att ditt fotograferande ska hålla i sig så måste du i längden vara intresserad av konsten fotografering.* Du måste liksom hitta din grej. Gör du inte det blir det lätt slentrian i fotograferandet och det blir bara en bildinsamling utan syfte. Tänk på många äldre, klassiska bilder som varken är fotograferade med digital teknik och under väldigt knappa förhållanden, men som ändå är kända och odödliga bilder. Att komma dit tror jag kan ske på en massa olika sätt och jag säger varken att det ena eller andra är rätt. Du måste känna själv och kunna stå för det och de du fotar. Jag har alltid varit spretig i mitt fotograferande och inte kunnat hålla

mig till en sak eller bildstil. Jag ska berätta lite hur jag tänker kring mina delar inom foto.

Natur: Att jag älskar att fotografera naturen både i stort och smått syns på min hemsida och i mina sociala medier. Jag har alltid, sedan barnsben varit nära naturen. Naturen är något som ger oss människor så mycket, allt från mat till luft och material till möbler och annat. Den ger oss tid till eftertanke, vandring, bad och så mycket mer. Förutom det så tycker jag naturen är vacker, med alla växter och djur och linjer, färger och former. Miljön är ett hett ämne 2020 och vi måste på allvar fundera på hur vi bär oss åt mot naturen. Jag ser mitt fotograferande både som en slags dokumentation och som ett sätt att sprida det vackra i naturen till de som inte kan uppleva den lika lätt som jag. Förhoppningsvis ger mina bilder även en känsla av att naturen är något vi måste vara rädd om och värna om.

Konsert: Musik har alltid varit centralt i mitt liv. Jag hanterar lite olika instrument och har spelat i olika band och konstellationer i ungdomen. Musik är fortfarande livsviktigt för mig. Det förstärker mina känslor och hjälper mig att klara av olika situationer. Jag är allätare men i grunden skulle jag kalla mig hårdrockare, vilket i sig är en livsstil och ett sätt att tänka och vara på. När jag första gången sökte för ett s.k. fotopass skedde det på Sweden Rock Festival och jag var inte särskilt bra på att fotografera under de förhållandena samt att tekniken, den kameran jag då hade inte riktigt klarade de inställningarna jag behövde, men det fattade jag inte då. Det var ändå en fantastisk känsla att få gå in där framför scenen ihop med kända och okända fotografer från hela världen och få fotografera sina barndomsidoler på så nära håll. Ibland fick jag ögonkontakt och en blick och en pose rätt in i kameran. Det är mycket tack vare mitt intresse för konsertfoto som jag valt att köpa de kameror jag haft och de objektiven jag valt. Här krävs kunskaper om inställningar och ljuset, samt en hel del kunskaper om när det passar att ta en bild, samtidigt sker mycket under kort tid och en del flänger runt på scen som studsballar. Men det är där i utmaningen ligger, att lyckas fånga något snyggt, coolt och kanske även få kontakt med artisterna så att det syns i bilderna.

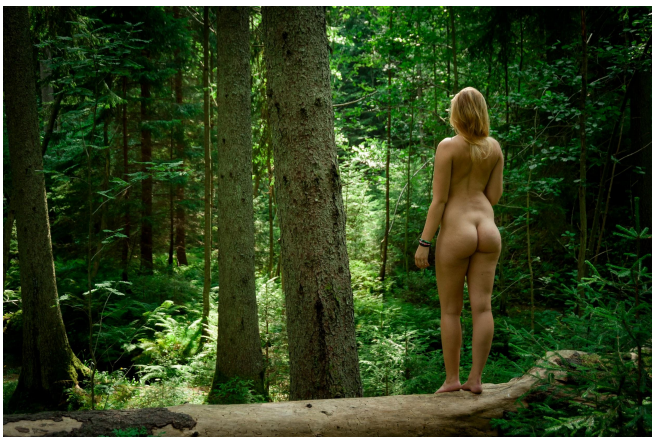
Människor: Jag har fotograferat en rad människor och jag är evigt tacksam till samtliga även om vissa har blivit mindre lyckade, men så är det nog tror jag. Man lär av sina misstag och möten med olika människor. *Jag har sedan jag började att fotografera gått ut med att jag inte kommer att försköna kroppar och förändra kroppar och deras utseenden. Det går emot min moral och jag tror att det är skadligt på sikt att visa upp bilder som är manipulerade på det sättet. Tänk bara på vad det skapar för knäppa ideal och förebilder till våra barn och ungdomar.* Sen har jag såklart lockats av tanken på vad som går att göra med en bild och även testat lite, men det är inget jag använder i syfte att förändra någon person (om det inte är ett fotomontage och uppenbart, men det berättar jag om senare).

Nej minsann jag har alltså hela tiden gått ut med att jag söker vanliga människor med sina fel och brister och i all sin naturliga skönhet. Jag ser hellre en vanlig person oavsett ålder, kultur, storlek eller social bakgrund som poserar än någon som enbart har ideal i sina tankar och som vill bli "typisk" modell. Det måste finnas något mer bakom utseendet. Jag vill gärna veta personens tankar, vilka erfarenheter av livet som format hen. Jag väljer alltid att försöka förtydliga mina tankar och åsikter om kroppar, utseende och även nakenhet så tydligt jag bara kan. Jag vill gärna chatta eller skriva mail med en ny person under en period innan fotografering bara för att lära känna personen och se att vi kanske tänker lite lika. Det blir både bättre bilder och ett bättre samarbete. Jag tror att jag vinner i längden på det här, men förlorar en del personer också såklart. Men för mig är det viktigt.

Samtliga personer jag har fotograferat har sina "issues" och är vanliga människor och det är jag stolt över. Tyvärr missade jag tidigt i min fotokarriär att få det att synas i bilderna men jag är ändå stolt över att ha det här tänket och de personerna på bild. Ni vet vilka ni är och vad jag menar. TACK!

Naket: Jag måste även ta upp nakenhet som en eget kategori, även om mycket är lika i det jag skrev om att fotografera människor. Jag har fått en del skit genom åren för att jag fotograferar naket. Det mesta kommer från andra män som intar sig rollen som idioter och klagar på modellernas utseende och posandet på bilderna. Det stärker bara mina tankar om att det här verkligen behöver belysas och att naket inte enbart har med sexualitet att göra. Tyvärr utgör män en stor grupp av förtryckare som verkar anse att de har tolkningsföreträde och att de alltid har rätt att kasta ut sin åsikt.

Jag menar att det är viktigt att vara naturlig och visa mångfalden i just det. Håriga, tjocka, smala, män, kvinnor och andra kön. Inte sexuellt utan bara naturligt vackert som en människokropp är om man vågar att kolla med de ögonen. Jag tycker rörelser som #kroppsaktivism #bodypositive #freethenipple #normalizebreastfeeding och många fler liknande är superbra. *Jag önskar att fler män vågade stå upp och hjälpa till i den här fighten och vara ett föredöme för våra barn och yngre. En naken kropp oavsett kön, storlek och kultur är vacker och inte enbart sexuell.* Sen ska man såklart även kunna stå för det sexuella och att ge sig hän till lustar men genom lyhördhet och respekt. Inte ta något för givet.

Tyvärr ser jag en stor minskning av personer som är trygga i att medverka på nakensessioner idag. Kanske är det positivt för att de för sin kamp själva eller så är det negativt för att man inte tycker man är "fin" nog eller för att man är rädd för allt hat och eventuella jämförelser med de "perfekta" kropparna? Jag vet faktiskt inte!?

BILDER & ÅSIKTER

Rent allmänt tycker jag att det är viktigt att ha ett schysst förhållningssätt till allt jag fotograferar och att fotograferingen ska ske med finesse. Oavsett om det är en blomma, insekt, en person eller konsert. Visa respekt och tacksamhet till att du fått förtroendet att fotografera. Det är ingen mänsklig rättighet.

Detsamma gäller även när jag kollar på bilder om det så är för inspiration eller bilder som bara flimrar förbi i etern. Idag måste man vara beredd att få både ris och ros, kärlek och hat. Tyvärr märks personerna bakom hatkommentarer mer ofta men jag är övertygad om att de är en mindre, ganska osäker grupp egentligen.

Kritik kan vara en sak som kan vara tankeväckande och nyttigt om den ges på rätt sätt. Jag går sällan in i försvarsställning vid kritik. Jag brukar lyssna och ibland lära av kritik, eller så tycker jag helt enkelt att "nej det var precis så här jag ville ha bilden" men tack för åsikten. Det är en annan sak att ta hat, men det blir enklare med åren och det blir enklare om du på ett lugnt och trevligt sätt kan förklara vad, hur och varför du fotar som du gör, som jag skrev i stycket ovanför. *Bli trygg i det du fotar och fota något du kan stå för. Det kommer alltid finnas olika åsikter men hat är inte ok.* Jag har blivit kallad både pedofil och feminist (i negativ klang). Pedofil när jag la upp bilder på min son i bar överkropp som poserade med en elgitarr. Feminist nästan hela tiden men det svarar jag bara stolt JA! på. De som använder feminism som något skällsord fattar ju uppenbarligen inte innebörden av det.

Som jag skrev får jag även en del kommentarer om mina nakenbilder, men faktiskt inte lika ofta längre. Jag skrev även att det mest är från andra män (Nu blir jag antagligen kallad manshatare) men det är ett tråkigt faktum att det mest är män som objektifierar, sexualiserar och har åsikter om både kroppsformer, behåring och utseendet på de jag fotat.

Jag är övertygad om att det här är en stor samhällsfråga där vi män måste hjälpas åt. Tänk bara på kraften i Metoo. Visst en del blev rädda och till och med arga men jag tror att en stor del män fick sig en seriös tankeställare. *Jag kopplar mäns beteende till ett stort samhälleligt problem. Kolla nyheterna t.e.x är det en demonstration som urartat, nazister, mord i förorterna, ja brott i stort så är det män. Det är ju pinsamt att vi inte kommit längre.* Jag menar att vi som fortfarande anser att vi är någorlunda bra funtade måste stå upp för det och visa på motsatsen. Våga visa känslor, prata med varandra, stå upp för jämställdhet och trotsa dålig gruppåverkan. Och till er som nu fick lite puls och blev lite upprörda, nej såklart är inte alla män idioter, men ser man inte problemet i det här och att det faktiskt är män som är överrepresenterade så bör man öppna ögonen på allvar. Då kommer fotografi in som en bra kanal.

Lagen är alltså inte till för privatpersoner, men kan vara bra att känna till för oss som är företagsliknande eller fotograferar många människor i olika situationer. Men det är några saker man måste ta i beaktande. *Så länge du fotar i allmänheten/allmän plats (utomhus, i stan, på ett torg ja de flesta ytor som är till för allmänheten) så behöver du varken ett godkännande eller en påskrift och du får publicera dina bilder på hemsidor och sociala medier utan problem.* Du får inte fotografera så en person blir kränkt t.ex. på en toalett, utsatt situation, omklädningsrum och liknande. Håll även koll på skyltar om fotoförbud, vilka är väldigt ovanliga men finns ofta på militära anläggningar, flygplatser, osv. Tipset är väl ändå här att du är påläst, trygg i din rättighet och kan visa personer vidare till din hemsida/sociala plattform samt var man kan läsa mer om lagarna. Försök vara lugnt, professionell och förklara varför du fotograferar. Är en person ändå obekväm med det får du använda ditt eget samvete och moral hur du vill göra. Så länge du fotograferar för konsten är du undantagen GDPR.

Undantaget är dock om du vill använda bilder kommersiellt. Alltså i syfte att tjäna pengar på en bild. Det kan ju vara t.ex. en tidning som vill använda din bild, eller någon som vill köpa din bild. Då måste du ha ett påskrivet samtycke till den situationen.

Vissa jag jobbar med vill skriva på mitt samtycke för att det känns som en seriös sak och som att man har lite mer koll på vad som sker med bilderna och så. Vissa tycker bara att det är jobbigt. De menar att när man ställer sig och poserar framför en kamera så är ju det ett samtycke, och visst är det så. Ett samtycke kan ju vara bra för båda parter om någon tvist skulle uppstå men är inget krav så länge du inte tjänar pengar på bilderna.

Sen kommer en av de mest brutna lagarna i vår tid skulle jag tro. Upphovsrättslagen. Bara för att tekniken finns idag så är det som om de flesta tror att bilder är allmän egendom men så är inte fallet. *Varje fotograf äger rätten till sina bilder. All otillåten användning, bearbetning och publicering av andras bilder är straffbart och fotografen har faktiskt rätt att kräva betalt i förlorad inkomst m.m.* Upphovsrätten gäller 50-70 år efter fotografens död om inget annat angetts i t.ex. sålda fria rättigheter, eller om bildrätten testamenterats till idag levande släktingar. *Så bilder som finns på nätet är alltså inte bara att ta via skärmdumpar, program eller på något annat sätt.* Idag hjälper google till med att spåra olika rättigheter/licenser och kan erbjuda dig att söka bilder

som är ok att använda även om det även där blir fel ibland. Så snälla tänk en gång till innan du använder och tar bilder på nätet. Inte skulle du gå in i en affär och ta brödlimpor bara för att det faktiskt skulle gå?

Vill du läsa mer om lagar och regler i sammanhanget bilder och video kan jag rekommendera Kamera och bild på nätet. Jag länkar till lite olika bra att ha sidor sist i denna skrivelse.

Ett sätt att "skydda" bilderna är ett vattenmärke, men rent juridiskt är det inte mer säkrare än en bild utan.

GRUNDERNA I FOTOGRAFERING

Fotografering handlar mycket om ljus. Att läsa av ljuset och att fånga ljuset. Överallt finns det ljus, till och med i ett kolsvart rum om bara kameran får vara öppen tillräckligt länge. För att hantera ljuset i en bild har du några olika hjälpmedel och saker du kan påverka i din kamera för att få det som du vill. Ibland måste du prioritera hur snabbt kameran ska ta ett kort och ibland måste du prioritera hur mycket ljus som släpps in för att skapa ett visst skärpedjup. Det måste du bestämma själv under rådande omständigheter och vad du vill skapa för bild? I manuellt läge kontrollerar du allt själv, från ISO, slutare och bländare till andra inställningar.

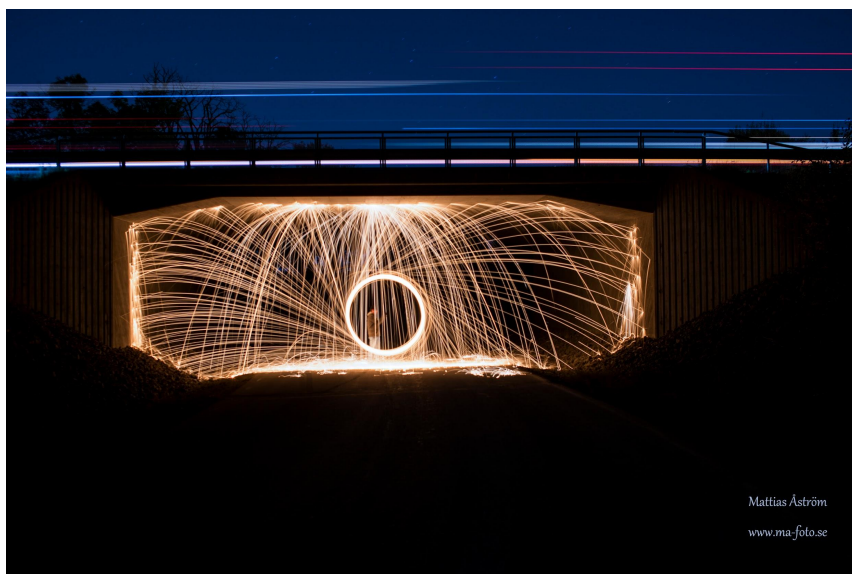
Jag kommer utgå från min systemkamera när jag förklarar så var beredd på att vissa begrepp kan kallas annorlunda i din kamera eller inte ens finnas beroende på vad du använder. Jag har en Nikon Z6.

ISO: Är det värde du kan öka och minska för att göra din sensor mer eller mindre ljuskänslig. Kom ihåg att ju mer du ökar ISO ju brusigare blir dina bilder. Idag klarar kameran sensorerna ganska hög ISO innan det syns i bilden men det handlar även om i vilken ljusmiljö du är och fotograferar. En låg ISO brukar vara runt 100 men finns även lägre. Ju mörkare/sämre ljus det är där du fotograferar ju mer måste du höja din ISO.

En hög ISO kan vara mellan 800-5000 eller ännu mer. En mulen dag kan en ISO lite mitt emellan vara bra runt 400-500. Men allt handlar om vilken ljusmiljö du är i. Det kan ändra sig bara du siktar med din kamera på ett annat motiv eller åt ett annat håll i samma miljö. Våga ändra din egna ISO. Det finns ju inget direkt fel här så om bilderna blir mörka, öka ISO och om bilderna blir ljusa, minska ISO.

Slutaren: Bestämmer under hur lång tid din sensor träffas av ljus/hur länge slutaren är öppen. Så rent teoretiskt kan du ha en låg ISO men en lång slutartid för att få samma resultat som en hög ISO och en snabb slutartid. Det är här du måste kunna se skillnaden när du bör använda vad. *När jag t.ex. fotograferar cirkus är jag i ett relativt mörkt tält, samtidigt som mina motiv rör sig nästan hela tiden. Om jag har en för lång slutartid får jag rörelseoskärpa i bilderna då artisterna hinner röra sig medans min slutare är öppen. Här måste jag prioritera en hög ISO så jag kan ha skapligt snabba slutartider på kanske 1/500s.* Här hjälper det att ha ett ljuskänsligt objektiv som har en stor bländare men det tar vi sen. Om jag då är i starkt solljus och ska ha frysa en vattendroppe så kanske jag kan ha låg ISO 100-200 och ändå ha en slutartid på 1/8000 för att det är så starkt ljus. Slutartiden är inte så viktigt om jag fotograferar ute och om jag har ett stativ. Handhållet brukar man säga att man ska ha runt 1/250 för att motivet ska bli skarpt. Men här måste man ta hänsyn till om det blåser och rör sig. Då måste slutartiden ökas för att det ska frysa motivet utan sudd.

Med slutaren kan du också skapa snygga och häftiga motiv med lite längre slutartid. När jag fotograferat snurrande stålull har jag haft kamerans slutare öppen run 1/20 (alltså 20 sekunder) då måste det vara mörkt och man måste ha en låg ISO och kameran på stativ. Men vid strålande solsken vid t.ex. Röttle vattenfall fick jag sänka ISO till 50 och använda bländare 22 (släpper in väldigt lite ljus) och kunde ändå bara komma ner till 1/3 (3 sekunder). Du kan ju även få häftiga effekter om du har en snabb slutartid på 1/8000 när folk hoppar, stänkande vatten osv. Då fryser du istället snabba rörelser.

Bländare: Sitter i objektivet och påverkar de olika prisklasserna när du köper objektiv. Självklart höjer de olika glasens kvalitet priset samt hur välbyggt objektivet är men bländare påverkar mycket både i pris och på bilderna som tur är. Oftast har

standardobjektiv bländare ner till f5,6 eller kanske f4 men för att kunna pressa slutariderna vill du ha en stor bländare som kanske f1,8 eller lägre (även skärpedjupet ändras men det kan användas snyggt för suddiga för- och bakgrunder). Idag finns det objektiv med bländare f0.95 men de är fånigt dyra och ganska svåränvända. Så förutom att bländaren påverkar, ihop med ISO, hur lång eller kort slutartid du kan ha så påverkar den även hur mycket som är i fokus. För att röra till det ytterligare så påverkas ju skärpedjupet också av hur nära ditt motiv du står. Om jag fotar cirkusen eller en konsert kan jag ha bländare f1,8 för att få snabba slutartider så det fryser motivet. Men om jag ska fotografera ett porträtt på någon kanske bara ögonen hamnar i skärpedjupet så då bör jag öka till f8 eller f11 kanske, för att jag står närmare.

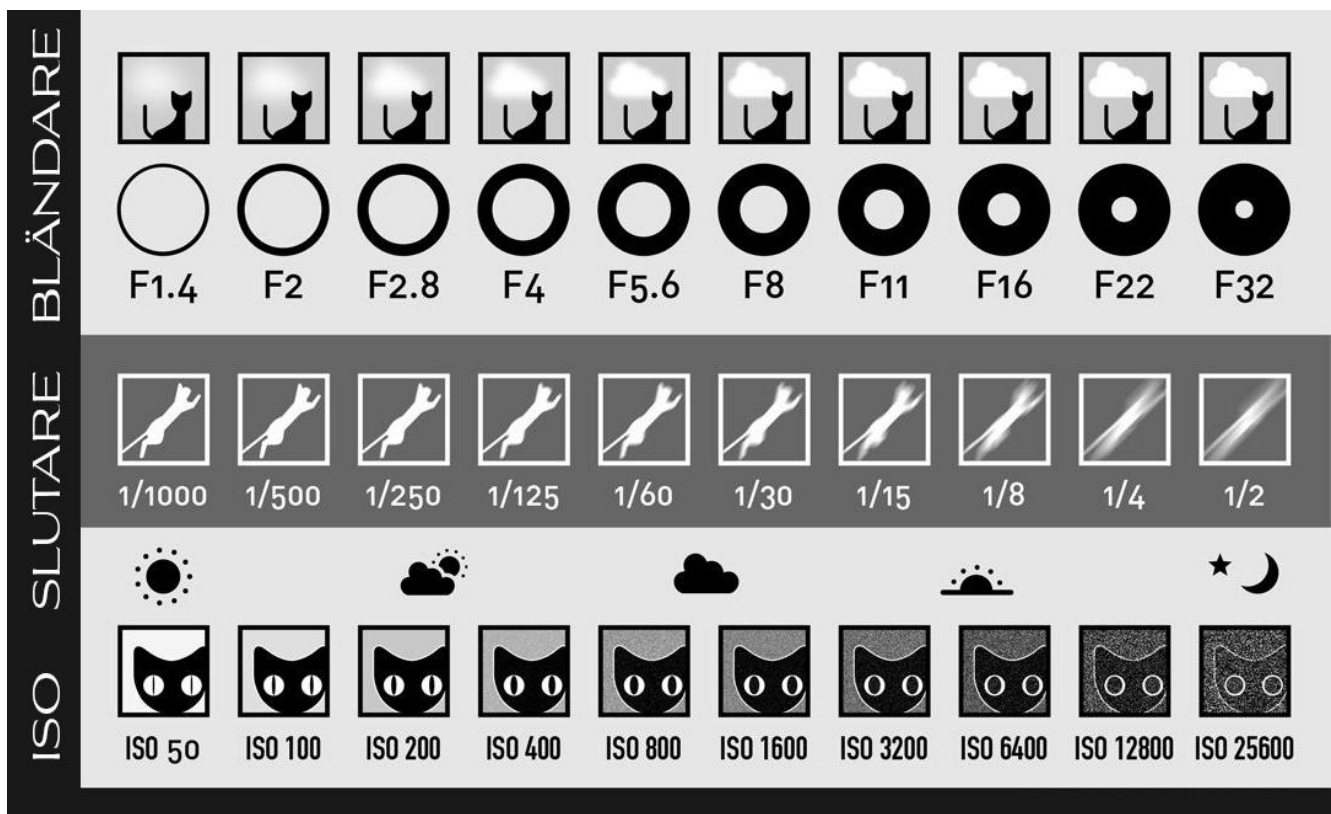

När man väl fattar hur allt det här hänger ihop har man kommit långt. Det är då man själv kan skapa bilder ihop med komponering var fokus ska sitta och hur kort skärpedjup du vill ha för en mjuk för- och bakgrund. Fotar man i autoläget jobbar oftast kameran efter att sätta ett så stort skärpedjup som möjligt vilket är väldigt trist i längden. Du har möjlighet att styra dina bilder till hur du verkligen vill ha det själv.

De här sakerna tål att övas på och pratas om ofta, annars faller det ofta i glömska och det enklaste sättet (auto) tar över. Det är såklart ok men bli inte sur då om bilderna inte blir som du tänkt dig riktigt.

Den lysande masken i ett mörkt rum måste ha en viss slutartid för att synas men samtidigt tillräckligt snabb för att jag inte ska röra mig för mycket. Stativ, ISO 800, f2.8 1/50 Till jordgubben användes blixten till att frysa det snabba stänket.

Klipp ut och använd som lathund vett jag. Studera den noga och lär dig förstå.

TESTA SJÄLV - ISO, slutare & bländare

Kolla på bilderna och fundera lite runt ISO, slutare och bländare. Kan du själv tänka ut vad jag har prioriterat och varför? Fundera på ljuset, miljön och motivet.

1.

2.

3.

4.

FACIT

1. Här ligger fokus på Clownen. Modellen sitter stilla så jag behöver inte prioritera slutartiden så mycket. Eftersom jag körde handhållet hade jag en slutartid på 1/250 ISO var på 500 eftersom Clownen är i skuggsidan på huset. Bländaren är på f2,8 vilket ger skönt sudd i förgrunden på asfalten och lite smått bakom Clownen på tegelväggen.
2. Röttle vattenfall rör sig snabbt och trots den soliga dagen hittade jag den här platsen som ligger lite halvdold i skugga och ljuset träffar mest bakgrunden. För att få ett lagom skärpedjup där dropparna är i fokus men bakgrunden lite suddig så använde jag f4,5 ISO krävdes det 1250 för att kunna ha en tillräckligt snabb slutartid på 1/2500
3. Cirkusen är förhållandevis mörk att fotografera i även om de har färggranna strålkastare så är det ett dämpat ljus och svart runt omkring. Här kastar två artister upp en tredje i luften. Efter år av träning vet jag att jag bör knäppa bilden precis när farten uppåt avtar strax innan hon åker nedåt igen. Får jag en skaplig slutartid kan jag ta serietagning (flera bilder i rad). Här krävdes ISO 2500 och en bländare på f2,8 vilket är den största i just det använda objektivet. Slutartiden hamnade då på 1/400 vilket funkar om jag knäppte kortet vid rätt tillfälle. Hade jag fotat i själva kastet hade antagligen alla blivit lite suddiga.
4. En svår miljö att fotografera i. Som du ser är det både strålande, reflekterande solljus och mörk skugga. Trots det försökte jag mig på en lång slutartid. Här fick jag välja att överexponera lite till höger uppe i bilden. Hade jag exponerat det rätt hade skuggområdena blivit för mörka, nästan svarta. Eftersom det var så starkt solljus som även reflekteras i vattnet fick jag ha ISO 50. Bländaren hamnade på f22 vilket ger ett stort skärpedjup men det krävdes för att få till effekten på vattnet. Slutartiden blev 1/4 men det räckte tack vare att vattnet strömmar så fort.

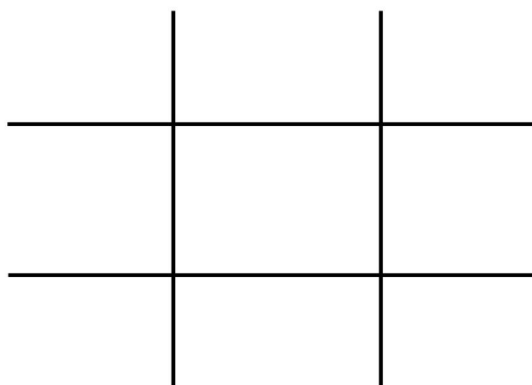
BILDKOMPOSITION

I slutändan är ju fotografering en sorts skapande och konst. Kanske ser du det mer som att frysa ögonblick och skapa minnen och visst är det så men någonstans gör du också ett val vad om hur du väljer att frysa ögonblicket. Ju mer du fotograferar ju mer kommer du redan innan bilden tas att tänka på hur du vill att den ska se ut. Om du fotograferar en egen bildidé eller skapar en bild som du vill ska säga något särskilt så är det extra viktigt att tänka på hur du komponerar din bild. Det finns vissa rekommendationer och regler man kan tänka på och som är bra att känna till, men i vissa fall kan lika gärna konsten sitta i att frånga reglerna, men då bör lära dig när.

Det handlar ju trots allt om hur du vill skapa din bild, precis som konstnären målar en tavla eller bildhuggaren utformar sin staty. Ingen kan ta ifrån dig din vision, din tanke

och ditt syfte med bilden samtidigt måste du inse att det kommer att finnas flera andra tolkningar av din bild som inte kommer vara lika dina egna men som måste vara ok ändå. Det är här det kommer in rekommendationer och sätt att komponera bilder på som kan hjälpa dig att styrka dina tankar och syften. Även om vi människor är olika och unika så har vi flera saker som påverkar oss väldigt lika. Färger, vissa symboler, olika vinklar osv får övervägande del människor att känna ungefär samma sak eller i alla fall liknande.

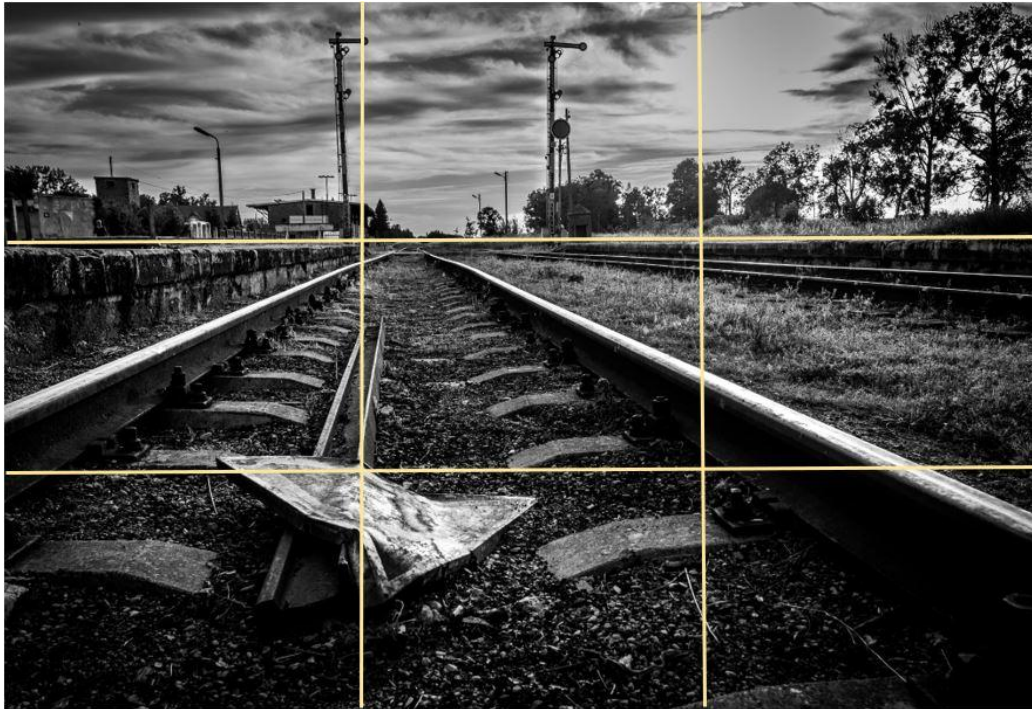
Den kanske enklaste och mest användbara rekommendationen är den s.k. tredjedelsregeln. Det är en förenkling av det gyllene snittet. I enkelhet kan man säga att det hjälper dig att *inte* placera ditt motiv i mitten och så hjälper det dig att *inte* lägga horisonten i mitten (båda vanliga amatörmisstag). Mönstret ser ut så här.

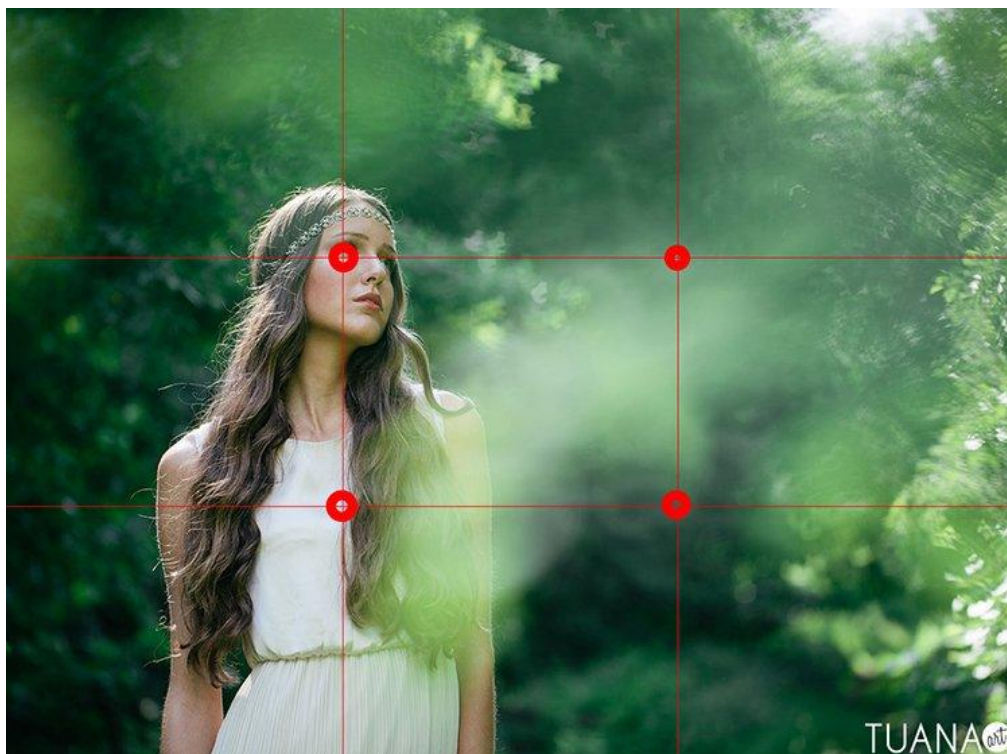
I vissa kameror kan du få fram linjerna i din sökare/lcd och i t.ex. Lightroom och Photoshop kan du få fram mönstret vid beskärning av bilder. Det bästa tycker jag är om du får in det i ryggraden och tänker dig linjerna i din sökare både i porträttläget (stående bild) och landskapsläget (liggande bild). Det här är inte någon magisk formel som gör alla dina bilder fantastiska men oftast skulle jag våga påstå att det i alla fall ger fler gillanden och att betraktaren oftast stannar till och tittar mer på bilden för att man tvingas tänka lite. De flesta amatörer eller ska jag säga vanliga människor har nästan som reflex att fokusera motivet i mitten så du sticker ut lite om du lär dig tredjedelsregeln.

Sen kommer vi till det faktum att det endast är en rekommendation och ibland är saken uppenbar när man bör frångå den. När du beskär en bild kvadratisk kanske och har en närbild på låt säga en blomma, så kanske det bara skulle se konstigt ut att använda det, eller skulle det ändå skapa fler frågor hos betraktaren vilket gör att hen kollar lite längre och funderar kring din bild? Här får du lära dig att känna efter hur du vill ha det helt enkelt.

Här är några tips på hur det kan användas i alla fall. Bilderna är inte mina egna utan tagna från Internet på sidor där det är ok.

Fokus ligger på den "gamla" tidningen och linjerna i spåret leder blicken framåt mot horisonten som placerats i överkant av bilden. Den här bilden kunde ha funkat med fokus på mitten och spåren som kommit från varsitt hörn av nederkanten tycker jag. Men horisonten är bra att lägga där den ligger.

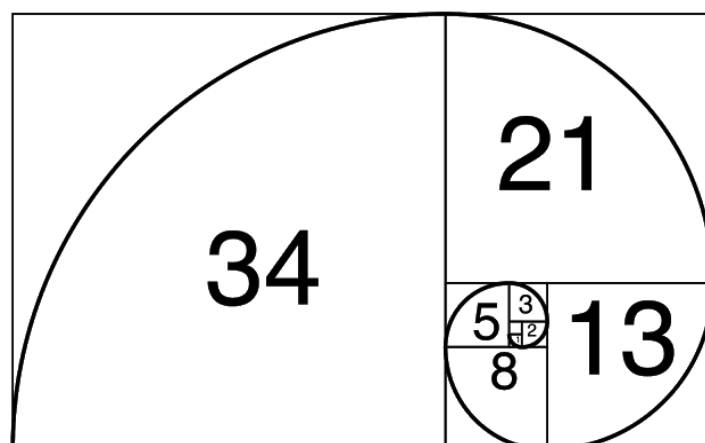

Fokus ligger på modellen som står precis i rätt linje med fokus på ögat som man bör i porträtt. Den "tomma" ytan har fotografen nyttjat till en förgrund utanför skärpedjupet, antagligen en gren (Eller lagt till ett overlay i Photoshop i efterhand).

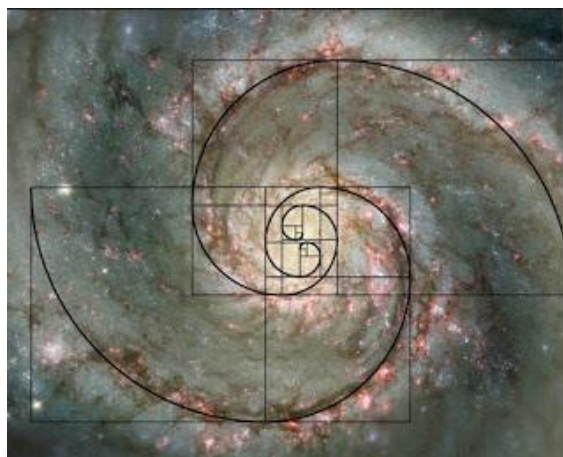
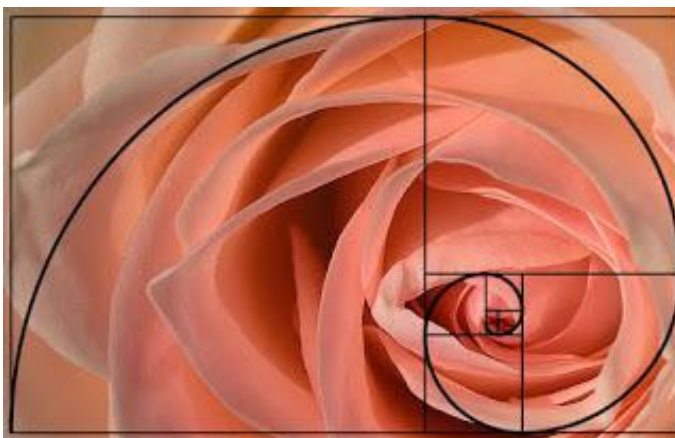

Som hämtat ur en rese katalog. Här ligger horisonten på nedre linjen vilket ger utrymme för en stor, blå inbjudande himmel. Att trädet ligger till vänster skapar en direkt inbjudan till stranden till höger där du ser mer vatten och fin sand. Hade trädet stått i mitten hade det känts svårt att välja sida och vattenlinjen hade känts mer kapad på fel ställe.

Själva uppkomsten till tredjedelsregeln är Det gyllene snittet som är en matematisk gammal uträkning, ett mått som du kan hitta i det mesta i naturen om du går in i detaljnivå eller för den delen i stora detaljer som galaxer osv. Det är ett slags förhållande mellan saker där en linje leder betraktaren från startpunkten som ligger nästan på samma punkt som en av punkterna i tredjedelsregeln. Tanken med gyllene snittet är om jag tolkat allt rätt att bygga en historia kring linjen till målet. Det mänskliga ögat analyserar oftast bilder efter gyllene snittet så lär du dig att skapa bilder kan en historia växa fram lätt. Så här ser Det gyllene snittet ut:

Här är några spännande bevis på hur det går att hitta proportionerna i flera olika saker.

A composite image of a mountain landscape. The top half shows a vast, rugged mountain range with snow-capped peaks under a cloudy sky. The bottom half shows a closer view of a valley with a wooden boardwalk winding through tall, golden grass. A small figure of a person is visible on the boardwalk. A white Fibonacci spiral is overlaid on the image, starting from a small circle in the bottom left and expanding outwards, illustrating the concept of the Golden Ratio in nature.

Det sker ju blixtnabbt men ett pampigt stort bergsmassiv fångar blicken och leder den inåt i bilden och man ser grässlätten med den lilla gången och personen som befinner sig i landskapet.

Här kanske man lägger märke till det stora fältet med morgonljus och lätt soldis som berättar att det antagligen är tidig morgon. Det stora röda trädet visar oss vägen i en allé och personen som går bortåt kan ha suttit på bänken och njutit av utsikten och lugnet.

BILDANALYS

Jag tror det är lika bra att vi drar igång med bildanalys. Det är så spännande och ögonöppnande i dessa tider då vi dömer en bild på en knapp sekund. Förutom att du ger såväl fotograf som modell en mer rättvis bedömning så får du själv en vidare syn och lär dig skilja på konst, reklam och olämpligheter. När du lär dig att se bilder på ett mer öppet sätt än just genom dina egna preferenser om vad som är snyggt eller inte så har du kommit långt som fotograf och får med dig mycket gratis när du fotograferar själv.

Det finns en (flera) färdiga modeller hur du analyserar en bild och du kan ladda hem en version på min hemsida om du vill gå lite djupare. Men kort kan man säga att det handlar om dessa delar.

1. **Kamerateknik:** Jag brukar alltid kolla hur personen använder sig av kameran. Sitter fokus? Är bilden rätt exponerad osv? Används någon av fotoreglerna/rekommendationerna? Här får man såklart tänja lite på de olika delarna för fokus, exponering, komponering osv kan upplevas som "fel" men att det faktiskt finns en tanke bakom. Det är stor skillnad på slarvfokus och en vald oskärpa.

2. Semiotisk analys: Läran om tecken. Vi har alla olika tolkningar av samma saker men en ganska stor skara av oss reagerar väldigt lika på vissa saker, som en vit duva - många tänker fred. Går det att utläsa miljön? Personer? Stämningen i bilden? Varför känner du den stämningen? Försök att hitta anledningen till känslan. Kom ihåg att privata betydelser är viktiga men är just privata och kan säga mer om dig än om bilden i vissa läget.
3. Reklambilder: Idag svämman vi över med reklambilder som både är riktade eller rent allmänna. Gränsen mellan en reklambild och en "vanlig" bild är inte alltid så uppenbar alla gånger men här är några små hjälpmedel. a) Försöker bilden sälja en produkt/händelse/annat? b) vem är avsändaren av bilden? c) Vilka är bildens målgrupp? Ofta är just reklambilder lätta att koppla till såväl sexualiserande som stereotypa könsroller.
4. Färgbetydelse: Precis som att vissa föremål, platser och miner skapar stämningar i bilder så hjälper färger till. Många har samma tankar kring glada färger, arga färger, sorgsna färger och lugnande färger.
5. Snabbtipslista:
 - Vilka känslor väcker bilden? (Upplevelse)
 - Vad föreställer bilden? Vad händer i bilden? (Figurer, föremål, miljö, händelser mm)
 - Vilka är med i bilden och vilken relation har de till varandra?
 - De viktigaste detaljerna enligt dig/analysverktyg?
 - Hur har man gjort för att ge bilden det uttrycket? Hur är bilden uppbyggd (komposition, färg, form, ljus) och hur är den framställd, vilken teknik? (Grundbetydelser)
 - Vad kommer man att tänka på när man ser bilden? (Bibetydelser)
 - Vem har gjort/beställt bilden (avsändaren)? Vem skall titta på bilden? Vem är bilden avsedd för? (Målgrupp)
 - Vilket syfte/budskap har bilden främst? (propagera, underhålla, göra reklam osv?)
 - Vilken effekt har bilden på mottagaren?
 - Är bilden estetisk, informativ eller berättande?

För att kunna använda bildanalys fullt ut behöver vi ta reda lite på vad olika komponeringsmöjligheter kan betyda och väva ihop det med sådant vi nämnt tidigare om att ha ett öppet sinne och inte tolka en bild för fort.

LINJER, FÄRGER, FORMER & ANNAT

Det finns många olika sätt att komponera sin bild. Ganska ofta kanske man bara går på känn och det är själva huvudmotivet som är i fokus, men ibland sker det oavsiktligt att man får till någon av alla rekommendationer eller att man avsiktligt använder de. När det kommer till linjer, färger, former och annat så är de väl använda ingredienser i skapandet av ihågkomna bilder.

En bra början att lära sig se linjer och former sker vid gatufotografering och fotografering av arkitektur där man får det mesta gratis men man får välja själv hur man använder linjerna och formerna i sin bild. Efter lite träning kommer du lättare att kunna se ledande linjer och former även i naturen och landskap. En klassisk komposition som bevisat får fler "gillningar" och som lockat folk i århundraden är ledande linjer in i mitten mot en bild.

Som du kanske ser är det enklare att se både linjer och former som kan skapa en effektfull bild i arkitektur och stadsmiljöer.

I naturen kan de verka svårare men det handlar bara om träning. Bilden till vänster har ledande linjer i såväl träden som skuggorna från träden. Bilden är även indelad i två rektanglar där skogen bildar en och fältet med blommor en annan. Bilden till höger har den uppenbara cirkeln som bildas av den berömda stenbron i Tyskland då den reflekteras i floden. De ledande linjerna är förutom floden strandkanterna och skogskanten. Här är även ett bra exempel på när man

frångår tredjedelsregeln eftersom bilden känns mer symmetrisk om man centrerar motivet (cirkeln).

Färger: En annan välanvänd kompositionsrekommendation är att komponera med färger. Det är vanligt vid stilleben och reklambilder/produktbilder. Ett välbekant företag kan t.ex. ha färger i en logo som med tiden fått personer att associera färgen med företaget. Ta t.ex. Löfbergs lila, IKEA, ICA, COOP. Det är vanligt att man använder sig av samma färger och färgskala i reklam och bilder som rör företagen.

Ett annat användningsområde som hör till både färg och även till vilket element man blandar in i en bild är rekvisita som används. Om jag fotograferar en reklambild för en hypermodern smartwatch t.ex. så kanske jag inte väljer att placera den ihop med naturmaterial som skog, mossor, växter osv. Men om jag istället fotar en skärbräda i naturligt trä kanske det är precis så som jag lägger fram bilden. Det här sättet att tänka när du skapar bilder är tänkt att berätta något om produkten eller motivet. Låt säga att jag ändå väljer att fota min smartwatch i skogen med fin mossor och vackert naturligt ljus så skulle det kunna locka kunder som är ute mycket, det skulle även kunna vara aktuellt om klockan var av återvunnet material och var en naturprodukt, stöttålig och vattentät. Ta dig tid att titta på följande bilder och fundera kring några saker.

Bilden ovan: Det röda huset sticker ut från den gröna omgivningen. Rött och grönt är kända kontrastfärger som fungerar bra ihop. Vi vet inte vad som finns mer i bilden men hur hade intrycket blivit om det stod en gul bil till höger? Vad hade hänt om huset gick i en grön ton? Om huset varit ett modernare hus i annat material? Röda trähus är romantiserade i Sverige.

Bilden ovan: Ett par som springer på en strand. De skrattar och är lyckliga. Alla färger är ganska matta och bleka, som en tavla i pastellfärger. Det vita i parets kläder går igen i vågorna och i himlen och till viss del sanden. Vitt är något som för många människor signalerar renhet, fred, oskuldsfullhet och kanske får man tankar på bröllop? Vad hade hänt om de haft olika färger på kläderna. En mer vardaglig look? Vad hade svarta kläder gjort med bilden? I båda dessa bilder kan du lätt se att man använt sig av tredjedelsregeln. Vad gör det med bilden? Hade man haft samma effekt om man centrerat motiven?

Bilden till vänster: Ett klassiskt stilleben där syftet kan vara att sälja bilden, där man även visar vilka färger som finns i bilden. Det första man lägger märke till är nog blommorna. Efter det ser jag skålen som den ena blomman ligger i, jag lägger även märke till ett papper, ett brev. Skålen

är i samma naturmaterial som passar blommorna. Papper kommer från naturen och att man använt ett lite gulnat slitet papper gör saken ännu mer naturlig än ett klorblekt, kritvitt papper. Under skålen finns ett linnetyg som även det härstammar från växtriket. Vad hade hänt i bilden om en av blommorna var gula? Om pappret var nytt? Om linnetyget varit en plastduk? Eller om skålen varit en svart designad, mönstrad skål av något slag? Man har även använt sig av udda tal som även det är en klassiker. 1,3,5,7,9...osv är mer tilltalande i bilder. Det är 1 stor blomma 3 mindre. Visst är det fyra ihop men de är så pass olika så man ser det inte som fyra blommor direkt. Bilden är komponerad efter tredjedelsregeln.

Bilden till höger: Ett ganska vanligt porträtt där man lyckats rengöra bakgrunden skapligt genom att få den mestadels grön och ha ett lagom skärpedjup som gör bakgrunden lite suddig. Kvinnans ögonfärg återfinns i sjalen och även de mörka områdena i bakgrunden återspeglas i de grå linjerna i sjalen. Vad hade hänt om färgen på sjalen varit röd? Vit? Svart? Jag tycker personligen att man hade vunnit på att flytta modellen så att de mörka/grå områdena i bildens vänsterkant hade försvunnit och det bara hade varit grönska bakom henne. Men det kanske inte var möjligt? Bilden kan ha blivit bättre om man använt tredjedelsregeln men lite beroende på hur miljön runt omkring ser ut. Det fungerar att centrera motivet som man gjort men kanske hade känslan i bilden blivit mer intensiv om man tagit ett steg närmare och beskurit ännu närmare ögonen?

Vinklar: När du skapar dina bilder använder du såklart vinklar. Både i ditt motiv och hur du som fotograf står i förhållande till motivet. Det är ju genom fotografens ögon som betraktare av bilden först ser den också.

Det är sedan länge känt att om man fotograferar en person underifrån så utstrålar personen makt. Många makthavare, affärspampar och politiker fotograferas så liksom superhjältar, idrottsmän och idrottskvinnor. Det får oftast betraktaren att känna sig liten. Tvärtom blir det då när man fotograferar någon lite uppifrån. Personen på bilden kan lätt kännas liten, svag, undergiven och den som tittar på bilden kan känna makt, eller känna med personen såklart.

Du kan lära dig att nyttja vinklar och perspektiv för att belysa ditt syfte och känslor i bilden. Det går ju även att hitta fler vinklar. Att vara lite "gömd" bakom något kan ge en känsla av att man yjuvtittar på något man inte böreller får se egentligen. Här nedan kommer några tydliga exempel.

Bilden till vänster: Här är bilden tagen en aning uppifrån vilket gör modellen mer utsatt i sin situation. Rekvisitan ihop med perspektivet kan tolkas som att hon är förkyld och frusen.

Bilden till höger: Här är perspektivet lite överdrivet och de två männen ser nästan ut som jättar. De utstrålar självsäkerhet och styrka. Om vi använder fantasin och höjer kameran och att de sitter lite farligt till på en höjd kunde känslan bli en annan.

Bilden till vänster: Här är det Donald Trump, men som han har många politiker framställts lite underifrån för att vi ska känna deras makt och styrka. De vill sällan framstå små men finns det någon situation där det kunde funka?

Bilden till höger: Här ser vi ner på någon. Det faktum att hen använt svartvitt förstärker att personen kanske är ledsen. Här är även personens sittställning ganska avslöjande.

Kroppsspråk: Det kanske mest avslöjande i en bild är ändå kroppsspråket och det påverkar vårt eget intryck massor. Med hjälp av kroppen kan du förmedla trygghet, förtryck, rädsla, oro, styrka och mycket mera. Det är inte helt ovanligt att en bild fotograferas i ett visst syfte men att personen kanske inte är helt med på noterna och kan förmedla intrycket fullt ut. Det krävs övning, erfarenhet men framför allt att modellen är bekväm med såväl situation som fotograf. Jag brukar alltid ha det med mig, framför allt med nya personer. Ge det tid och starta fotograferingen med enklare bilder för att både du och modellen ska slappna av.

Rekvisita: Att ha med föremål, kläder och miljöer som påverkar och förstärker budskapet i bilden är även det en stark ingrediens. Jag personligen får många bildidéer när jag är ute och går eller åker någonstans. Jag ser potentiella scener för fotoideér lite överallt. Ibland får jag en idé och blir lite ivrig och testar den i tex. studion och det kan bli riktigt coolt, men det skulle oftast bli ännu bättre om jag tog ut idén i någon lämplig miljö.

DEM SKAPAR & DEM TITTAR?

En sak som jag har börjat att tänka mer och mer på de senaste åren är just vem som skapar bilden (alltså jag) och vem som tittar på bilden (mina följare/betraktare). För min del hjälper det mig genom att jag känner mig trygg i det mesta jag skapar och fotograferar. Jag ska förklara hur.

Oftast fotograferar jag ganska icke provocerande motiv som mina djur- och naturbilder, konsertbilder och lite annat. Jag vet dock att jag rör mig i områden som av vissa kan uppfattas som stötande eftersom jag fotograferar naken och jag gillar att utmana och experimentera med både kroppar och sexualitet. Jag är öppen för det mesta om det finns en god, genomtänkt tanke bakom och så länge alla inblandade är bekväma med det och förstår syftet. Här förstår jag att det blir krockar för vissa. De som följer mig för mina naturbilder eller konsertbilder kanske inte uppskattar mina nakenbilder och det är ju helt ok.

Sen finns de de som inte gillar mina nakenbilder för att de är just nakenbilder, eller för att jag inte använder "typiska" modeller, eller de som ser det som för privat, porrigt eller nått annat. Det stör mig inte så mycket längre. Dels är det ju valfritt att titta på mina bilder eller att följa mig och dels så har oftast personerna en åsikt om något de inte har någon som helst aning om, oftast är de fyllda med förakt och fördomar och reaktioner handlar mer om personerna bakom kommentarer och reaktioner och inget om vad bilderna verkligen är och föreställer.

Jag försöker vara så tydlig jag kan med mina tankar bakom bilderna och framförallt till de personerna jag fotograferar. Jag tycker att Internet är fantastisk och har skapat en massa sköna forum för alla kroppar, alla kön, jämställdhet, avdramatisera naket, ammande kvinnor, mens, kroppshår, ja det mesta finns och de flesta jobba för väldigt bra, fina saker som i slutändan är bra för oss alla. Sen finns det tyvärr en grupp hatare som har kränkande åsikter om främst kvinnor, men om skönhetsideal som sig och de är jobbiga. I själva verket tror jag att vi andra är så många tusentals fler och jag försöker poängtera det och vara en förebild när orken finns där.

När det gäller mina följare och de som kolla in mina bilder så finns det flera olika personer, såklart. En del följer såklart mina djur- och naturbilder och är kanske själva fotografer. Några älskar musik och framförallt hårdrock eftersom det är det jag fotograferar mest, en del gillar mina modellbilder och då finns det fler olika personer. De som läser om personerna bakom bilderna, om syftena med bilderna och förstår grejen, sen finns det de som bara ser det fint eller bara ytligt. Oftast män då, och det är väl kanske inte fel så länge man håller det så. *Men som sagt jag är trygg i det jag skapat sen hur betraktaren väljer att tolka eller se bilden ligger hos hen.*

Det här sättet att tänka ger mig trygghet såklart och kan tränas in tror jag. Det är även en del i bildanalys och superbra när jag själv kollar på bilder, både självvalda och sådana som bara drabbar mig i olika medier. Om jag kan analysera bilden och kanske ta reda på

vem som ligger bakom den och till vem den kanske vänder sig så är det större chans att jag får en mer rättvis bild av såväl bilden som fotografen och eventuellt en modell/person.

En nyupptäckt konstart för min del är Gatufoto. Jag tränar mig att känna mig bekväm i situationen men bilderna blir verkligen bra tidsdokument över vår samtid.

INSTÄLLNINGAR

Det finns ju en rad olika inställningar och funktioner i kameran som man kan hantera om man vill och har användning för det. Det jag pratar om är tex. histogram (lära sig läsa ljuset), vitbalans (färgåtergivning), bracketing, serietagning, HDR, timelapse och mycket mer. En del av de här sakerna jag nyss nämnde anser jag är viktigare att hantera än vissa. *I grund och botten tycker jag det handlar minst om vilken inställning eller vilken funktion man använt. Det som betyder något för mig är att bilden är tilltalande och spännande eller fin att titta på.* Alltså tycker jag att bildkomposition och eventuella syften väger tyngre än om bilden ser ut att ha det senaste instagramfiltret eller en krånglig inställning i kameran. Man kan ändå inte rädda en intetsägande bild med effekter och Photoshop, eller? Jag brukar tänka att i grund och botten är en fotograf någon som kan ta en digital eller analog kamera, läsa av ljuset i rummet och ställa in slutaren, bländaren och ISO, komponera en bild som tilltalar ett flertal människor och trycka av.

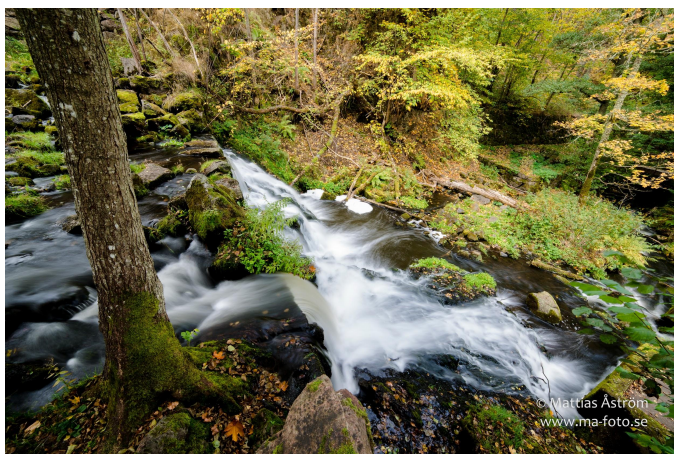
Jag fattar ju att alla fotograferar utifrån sina egna intressen och sina egna begränsningar och vissa bara älskar att få till annorlunda färger och effekter och fotar allt från vad man äter varje dag till ja gud vet vad? *Det är såklart helt ok men om man ska lämna någon respekt till den utbildade arbetsgruppen fotografer och till de som faktiskt lever på att fotografera och som ser bildskapandet som något helt annat så tycker jag det minsta man kan göra är att stå för att man inte är fotograf men gillar att fotografera.* Är man fotograf anser jag att man måste gilla att få fram olika känslor i bilder, olika motiv, att man inte ledsnar utan ser sitt kall på allvar. Visst går motivationen upp och ner men

det finns så otroligt mycket att lära sig och utforska inom fotografi så det räcker ett helt liv skulle jag tro.

Men som jag sagt så är det helt ok att fotografera hur man vill, bara skilj på nöjet och konsten att fotografera. Det finns dock en hel del inställningar idag som är väldigt användbara. På ett sätt låter det kanske som om jag menar att alla ska fotografera i manuellt läge och det behövs ju verkligen inte. *Det som dock är ett måste i längden är ju att förstå sambandet mellan slutaren, bländaren och ISO oavsett om du fotar i auto, manuellt eller något annat läge.* Annars vet du ju inte hur du bör/kan ändra för att uppnå ditt resultat. Ett bra läge är att fotografera i A eller S (bländarprioritet eller slutarprioritet). Jag fotograferar ganska ofta, beroende på situation och motiv i A-läget.

A-läget: Du ställer själv in lämplig ISO eller väljer auto-ISO (glöm inte att sätta ett rimligt maxtak på ISO'n så du inte får för gryniga bilder). Sen sköter du enbart bländaren vilket styr skärpedjupet. Slutartiden fixar kameran själv. Toppenbra. Det gäller ju dock att ha koll på siffrorna för om du har lite mörka förhållanden kommer kameran sätta en för lång slutartid som inte går att handhålla eftersom bländaren inte bara styr skärpedjupet utan även ljusinsläppet. I rätt situation och i rätt ljus sparar det här läget tid och koncentration från mig som jag istället kan lägga på personen jag fotar eller bilden jag skapar.

S-läget: Även här ställer du själv in ISO och kan välja auto-ISO men det beror lite på vilket motiv du fotar. Vitsen med det här läget är att du istället styr slutartiden. Du kanske fotar idrottare eller personer som rör sig snabbt och känner att skärpedjupet är ganska oviktigt. Det viktigaste är att personerna fryser och inte blir suddiga. Du styr slutartiden och kameran sätter passande bländare till. Även här måste du ändå ha koll på siffrorna. Behöver du ännu snabbare slutartid eller kanske en riktigt lång slutartid för stativ (rinnande vatten t.ex.) så kanske du behöver gå till manuellt läge för att få rätt resultat. I det flesta av de här lägena försöker kameran exponera bilden perfekt, men ibland kanske man vill ha bilden lite mörkare eller ljusare.

Två bilder från samma favoritställe, Röttle nedanför Gränna. Här har jag använt två olika slutartider med stor skillnad. Bilden till vänster har en lång slutartid ($1/6$ alltså sex sekunder) för att få den sköna effekten på vattnet. Bilden till höger visar samma vattenfall men en annan del. Här ville jag ha det snabba stänket och alla hundratals droppar som flög i luften. Här är slutartiden snabb ($1/3000$).

INSPIRATION & HJÄLP TILL SJÄLVHJÄLP

Alla hamnar vi i perioder då vi saknar inspiration och vi tycker det mesta är tråkigt, vädret är grått, stan har man fotat tusentals gånger, inget är kul och så sätter man upp någon sorts vision om att allt är bättre på en annan plats, med ny utrustning och man har negativa svar på det mesta.

Det mesta handlar såklart om mental inställning. Jag vet att det är lättare sagt än gjort och om man nu verkligen är nere så kanske inget spelar någon större roll men jag har några små tips som jag brukar använda själv. Ibland får jag faktiskt tvinga mig själv för annars händer inget och jag går runt och surar.

1. **TEMAN:** Jag har en burk full med ord och talesätt. Det är fri tolkning och tänkta som en inspirationskälla. Ta en lapp och se till att fotografera det valda temat. Viktigt här att ha genomförbara saker men det mesta går ju att genomföra med lite fantasi. Det behöver ju inte alltid vara så ordagrant.
2. **OBJEKTIV:** Har du flera objektiv att tillgå? Tvinga dig själv att bara använda ett objektiv per vecka/dag. Byt inte för att underlätta utan tvinga dig själv att arbeta så det passar just det objektivet oavsett motiv.
3. **MILJÖOMBYTE:** Har du bil att tillgå? Annars finns det tåg, buss, cykel eller apostlahästar. Ta dig till en miljö där du inte varit. Det är alltid lättare att hitta motiv om miljön är ny för dig. Tänk inte på olika miljöer som tråkiga. Det är det som är ditt uppdrag, att hitta motiv även i "trista miljöer" vad har du att förlora?
4. **SNO STILEN:** Kolla in dina favoritfotografer eller sociala medier med mycket bilder. Jag brukar använda mig mycket av Pinetrest som ger mig massor av inspiration. Hitta en bild, eller en bildstil och försök helt enkelt att kopiera den. Det är inte alltid så lätt och alltid lär du dig något på vägen.
5. **LÄR DIG REDIGERA:** I både Lightroom och Photoshop finns det sjukt mycket man kan göra. Använd youtube eller moderskeppet (Svenska) och sök på roliga, lärorika s.k. tutorials i olika redigeringar. Du kan skapa allt från naturliga fina bilder med en touch av det lilla extra eller ett magiskt bildmontage. Se till att skapa något du inte redan kan nu!
6. **FOTOBOK:** Skapa en fotobok. Du har säkert som jag tusentals bilder liggandes som faktiskt förtjänar att bli tryckta och sedda av flera personer. Du kan skapa efter tema (Djur, detaljer, människor, natur m.m.) eller bara ta dina favoritbilder oavsett motiv.
7. **SLIDESHOW:** Det finns flera olika gratisprogram som faktiskt är helt ok när det kommer till att skapa slideshows. Vill man ha lite mer funktioner och bättre kvalitet så finns betalversioner. Precis som en fotobok så gör du nu en slideshow i tema eller inte. Lägg till passande musik och texter och lägg på din Instagram eller Facebook. Det finns massa gratis musik att tillgå på youtubes musiclibrary.

Jag har valt att inte skriva så mycket om fotomontage men det är något jag verkligen gillar och som har blivit en del av mitt fotograferande sedan några år tillbaka. Det går verkligen att skapa allt man vill.

PROGRAMVAROR

Jag prenumererar på Adobes Creative Cloud. Då får jag både det senaste Lightroom och Photoshop för 120:-/månaden samt en hel del andra småprogram och roliga funktioner. Till 90% skulle jag säga att jag använder Lightroom som har fantastiska möjligheter nu med sina radiella filter, penseln och annat bra-att-ha.

Men sen kommer stunder då jag behöver skapa en bild genom fokusstackning eller att jag vill skapa något surrealistiskt eller ett spännande bildmontage. Då är Photoshop helt outstanding. Du kan ta det till en otroligt avancerad nivå om du så vill. Googla vett jag!

Det dyker såklart upp alternativ till Adobes program. Det vettigaste tycker jag verkar vara CaptureOne men det finns även Affinity Photo, GIMP och Luminar för att nämna några. Flera av de senare jobbar mycket med AI (Artificiell Inteligens) alltså att programen lär sig tyda bilder och kan hjälpa dig att fixa bilden. Jag tycker nog lite både och om det. Bra såklart för vissa, men till viss del tycker jag att hantverket försvinner och bildens värde försvinner ännu mera.

Men hitta det program som passar dig och din plånbok.

AVSLUTNING

Jaha hur får man till en avslutning på det här? Det finns ju egentligen flera saker som jag skulle vilja berätta om eller gå in djupare i, men jag tror det får vara bra så här.

Jag hoppas att du har lärt dig något, fått en och annan aha-upplevelse och kan dra nytta av den här skriften lite då och då? För det är så jag tänker mig den här. Man kanske inte kan ta in allt om man läser den från pärm till pärm? Vissa saker får man läsa om igen, och när det är läge.

Om du har fler frågor, eller om du vill veta varför jag skriver som jag gör så är du varmt välkommen att höra av dig.

Om du vill stödja mig i mitt arbete så kan du göra mycket. Du kan såklart registrera dig som medlem på min hemsida och ta del av det senaste, nyhetsbrev, gratisbilder och bloggen m.m. Du kan även följa mina sociala medier och såklart vara med i mina fotosessioner och sprida mitt namn.

Stort tack till er alla som på ett eller annat sätt varit och är delaktiga i mitt fotograferande.

LÄNKAR

Här nedan finns en länklista med mer eller mindre användbara länkar för din kreativitet eller varför inte i bristen på den?

www.ma-foto.net Min egna hemsida där jag visar upp mina bilder, säljer bilder och tjänster, har en medlemssida och en gästblogg med olika kreativa människor.

www.fotosidan.se En grym community för fotografer och fotointresserade. Läs om nyheter inom fotografi, gå en kurs, lämna och få bildkritik på bilder. Köp och sälj kamerautrustning.

www.kamerabild.se Tidningens hemsida. Tester, reportage, fotoresor och tävlingar och mycket mera.

<https://www.youtube.com/audiolibrary/> Youtubes musikbibliotek. Perfekt till filmer och slideshows. Finns massa gratis, men se till att ha koll på licenserna bara.

www.mostphotos.com Sälj dina bilder online. Skapa gallerier och få in lite extrapengar. Du behöver hålla på ett tag och vara aktiv för att det ska ge vinning men det kan helt klart vara värt det.

www.twenty20.com Även här säljer du bilder på samma sätt som ovanstående. Finns även "tävlingar" med motiv som efterfrågas för stunden.

www.gurushots.com Kul community med mängder av tävlingar inom fotografi. Du kan stiga i rang och även vara med i olika utställningar (kostar 79:-) världen runt. Kräver en aktiv person men väldigt kul.

www.pinterest.com En grym sida med allt för inspiration. Du kan skapa dina egna anslagstavlor med sådan som du tycker om eller med ditt eget material.

www.moderskeppet.se Foto- film- och redigeringskurser onlinde. Allt på svenska och med ett väldigt stort utbud. Prenumerera för endast 129:- månaden.

<https://portfolio.adobe.com/> Skapa en gratis portfolio/hemsida med ett snyggt utseende och de mest nödvändiga funktionerna.

<https://stock.adobe.com/se/> Köp bilder eller sälj dina egna på Adobes egna bildbyrå. De har ett ganska avancerat program för uppladdning och en avancerad programvara som läser av dina bilder med AI för att se om dina bilder håller måttet.

www.instagram.com Bildcommunity. Dela, gilla, kommentera.

www.flickr.com Dela dina bilder privat eller offentligt. Gå med i grupper. Cloud.

www.facebook.com Social community med många fotointresserade.

www.youtube.com See tutorials i fotografi, redigering ja allt du kan tänka dig.

www.cyberphoto.se Kamerautrustning. Har tester och även en del begagnat.

www.digitalfotoforallalla.se Tidningen. Artiklar, programvaror, recensioner m.m.

www.eyeem.com Fotocommunity med folk från hela världen.

www.500px.com Fotocommunity med folk från hela världen.

www.tumblr.com Fotocommunity med folk från hela världen.

www.wix.com Min hemidesleverantör. Grymt bra, aningens dyra.

www.adobe.com Den största leverantören av fotoredigeringsprogram m.m.

www.captureone.com Redigeringsprogram likt photoshop/Lightroom.

<https://proshow-producer.software.informer.com/> Slideshowprogram.

www.crimson.se Skriv ut bilder, fotoböcker mm.

www.fotoklok.se Skriv ut bilder, fotoböcker mm.

<https://dofsimulator.net/en/> Testa hur brännvidd, slutar m.m påverkar en bild.